

Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku

www.nahradnirodina.cz

www.nadacesirius.cz

www.nadacesirius.cz

Projekt Centrum podpory NRP je realizován za podpory Nadace Sirius

Představení výzkumu

Výzkumný tým: V. Bubleová, O. Novák, J. Paleček, O. Šmídová-Matoušová, F. Vyskočil, J. Zuman

Kdy: 2012 – 2013

Země: Dánsko, Anglie a Wales, Slovensko, Polsko

Cíle: zmapovat systém a praxi NRP ve vybraných zemích (inspirace pro ČR)

Téma NRP : služby dostupné náhradní rodině, standardy služeb, získávání pěstounů, přechod/adaptace dítěte, deinstitucionalizace systému

Metodologie: sekundární analýza, právní analýza, omnibusové šetření v pěti zemích, postoje veřejnosti (n = 2 500 respondentů)

Rozdíly

Historický vývoj každé země

Právní kultura, právní úpravy

Vývoj sociálního státu

Demografický vývoj společnosti aj.

Vlastní přístup k systému péče o děti

Vzájemná inspirace (přebírání metod, dobré praxe, výzkumů, dlouhodobých sledování apod.)

Společné rysy

Mezinárodní zákony a deklaráce – Úmluva o právech dítěte, Směrnice OSN o NRP

Jednotná právní úprava (D, V.B. - novelizují zákony z r. 70, P, S - nové právní úpravy, nové přístupy

Deinstitucionalizace NP (ústup od velkých ústavů, přeměna na kvazirodinné prostředí, přednost NRP, aj.)

Zakotvení věkové hranice, kdy dítě nesmí být umístěno v ústavu

Politika prevence a intervence v biol. rodinách

Důraz na ochranu dítěte a zachování původních vazeb

Změna přístupu ve vnímání PP

Kombinace rezidenčních služeb s různými formami NRP

Spolupráce státních i nestátních subjektů

Dánsko

Jeden z nejrozvinutějších systémů ochrany práv dětí

Reprezentuje skandinávský model

Silný sociální stát s vyspělými službami

Za 40 let – přeměna DD na malá zařízení, max.12 dětí

Síťování služeb (přímé příbuzenstvo, sousedé, komunální PP, následná péče apod.)

Rozdílné ohodnocení PP dle situace dítěte

Komplexní posouzení situace dítěte do 4 měsíců

Vzdělání v sociální oblasti má polovina pěstounů

Velká Británie

Dlouhodobě považováno za hlavní zdroj inspirace pro transformační systémy v různých zemích

Přednost má vždy NRP, úplný odklon od instituční péče

Komplexní smíšené služby – komunitní, terapeutická zařízení, malé buňky

Flexibilita služeb – léčené, respitní, terapeutické, terénní služby

Permanentnost péče – leaving Care

Různé typy NRP – krátkodobá, středně a dlouhodobá, příbuzenecká, přátelská, privátní (více než 28 dní)

Strategie získávání pěstounů – kampaně, osvěta a propagace NRP, prestiž NRP

Studijní programy NRP na univerzitách

Polsko

Podobná historie jako u nás

20 let práce na reformě péče o děti

Komplexní přepracování legislativy – důraz na prevenci sociálního osiření

Zavedení institutu rodinného asistenta pro ohrožené rodiny

Zavedení institutu rodinných dětských domovů

Permanentnost péče (azylová bydlení, podpora státu)

Slovensko

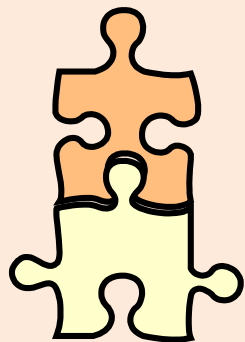
Do r. 1993 stejná historie, principy a systém

Od té doby výrazná změna v péči o ochranu dětí – 1 ministerstvo

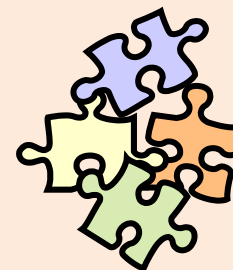
Transformace přes PPS, roste počet dětí v NRP

Přímá podpora a využití současných pracovníků ÚP – odbornost, zkušenosti pro NRP

Závěry zahraničního výzkumu

Obecný rámec změny systému náhradní péče o děti

- Přijetí zcela nové právní úpravy reflektující zásadní změnu v pohledu na náhradní péči o děti (ne jen novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí)
- Komplexnost právní úpravy (vše zahrnuto pouze v jednom zákonu) – fáze péče (od podpory biologické rodině po dospívání dítěte v náhradní péči), aktéři v systému náhradní péče a jejich role atd., stanovení jedné zodpovědné instituce
- Flexibilita systému, mezioborový a meziinstitucionální přístup, důraz na komunikaci a spolupráci mezi aktéry

Obecný rámec změny
systému náhradní péče
o děti

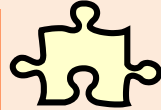
Deinstitucionalizace

- Pokračování procesu deinstitucionalizace
- Transformace současných ústavních zařízení (zařízení s malou kapacitou na přechodný pobyt, síť zařízení pro respitní a terapeutické služby, ...)
- Zavedení širšího spektra typů péče včetně „otevřeného osvojení“, podpora pěstounské péče osob dítěti blízkých a příbuzenské pěstounské péče a typů péče naplňující specifické potřeby (např. komunální místní pěstounská péče)

Obecný rámec změny
systému náhradní péče
o děti

Deinstitucionalizace

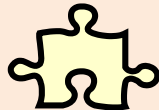
Dostupnost služeb rodině a jejich standardy

- Poskytování průběžné odborné pomoci a podpory pěstounům, trvalé vzdělávání, poradenské služby apod.
- Vytvoření dostatečné sítě terapeutických a podpůrných služeb pro děti a náhradní rodiny
- Podpora sdílení s ostatními pěstounskými rodinami, sebepodpůrný systém pěstounů
- Umožnění respitní péče pěstounům v podobě institutu „pomocných rodin“
- Rovné podmínky pro finanční podporu různých typů pěstounské péče
- Podpora osvojitelských rodin
- Vytvoření národních standardů pro všechny typy institucí a organizací
- Otevření systému pro různé formy organizací (státní, nestátní, ziskové i neziskové)

Obecný rámec změny
systému náhradní péče
o děti

Deinstitucionalizace

Dostupnost služeb a
standards

**Prevence, zapojení rodiny
a práce s dítětem**

- Podpora biologické rodiny
- Zapojení dítěte a všech aktérů do procesu rozhodování při řešení situace ohroženého dítěte
- Využívání a vyhodnocování individuálních plánů a zavádění nových metod (rodinné konference atd.)
- Stanovení časových limitů pro řešení situace ohroženého dítěte

Obecný rámec změny
systému náhradní péče
o děti

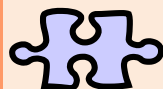
Deinstitucionalizace

Dostupnost služeb a
standards

Prevence, zapojení rodiny
a práce s dítětem

Získávání nových pěstounů

- Kampaně, oslovování veřejnosti, využívání nových technologií
- Zavedení studijního oboru specializovaného na náhradní rodinnou péči
- Zabezpečení pěstounů (finanční, sociálně-právní, terapeutické aj.)
- Vzdělávání pěstounů, příprava a posuzování přímo v rodinách

Obecný rámec změny
systému náhradní péče
o děti

Deinstitucionalizace

Dostupnost služeb a
standardy

Prevence, zapojení rodiny
a práce s dítětem

Získávání nových pěstounů

**Změna vnímání pěstounské
péče ve společnosti**

- Komunikace, osvěta (porozumění systému péče a především roli pěstounské péče)

Obecný rámec změny systému náhradní péče o děti

Deinstitucionalizace

Dostupnost služeb a standardy

Prevence, zapojení rodiny a práce s dítětem

Získávání nových pěstounů

Změna vnímání pěstounské péče

Závěrem

Vytvoření nové právní úpravy

Sjednocení mezioborového přístupu

Podpora prevence a prorodinných služeb

Zavedení nových typů PP dle potřeb dítěte

Nový systém služeb jejich flexibilita a permanence

Systém vzdělávání NR

Vzájemný respekt, vzájemná komunikace a spolupráce všech aktérů

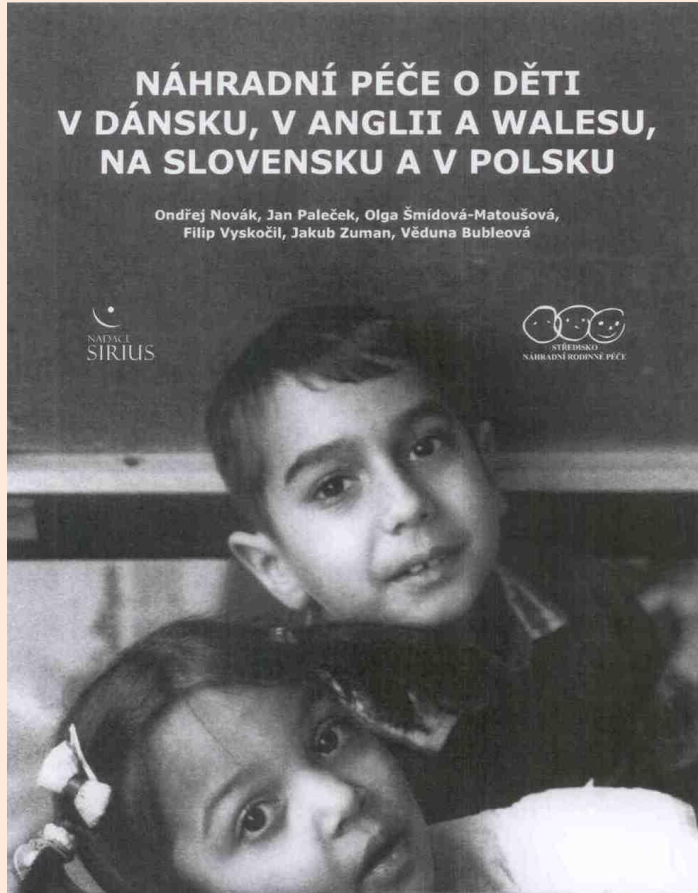
Náhradní péče o děti v Dánsku, v Anglii a Walesu, na Slovensku a v Polsku

NÁHRADNÍ PÉČE O DĚTI V DÁNSKU, V ANGLII A WALESU, NA SLOVENSKU A V POLSKU

Ondřej Novák, Jan Paleček, Olga Šmídová-Matoušová,
Filip Vyskočil, Jakub Zuman, Věduna Bubleová

NADACE
SIRIUS

STŘEDSKO
NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČI

Projekt Centrum podpory NRP je realizován za podpory Nadace Sirius

Děkujeme za pozornost

Středisko náhradní rodinné péče, spolek

Jelení 91, 118 00 Praha 1
Tel./fax: +420 233 355 309
Infolinka: +420 233 356 701
info@nahradnirodina.cz
www.nahradnirodina.cz

Praha 2016